

Outlook 2019 - addendum

Οι προοπτικές του εισερχόμενου οδικού τουρισμού και των Βαλκανικών αγορών στην Ελλάδα το 2019

Ιούλιος 2019

Δρ. Άρης Ίκκος, ISHC
Επιστημονικός Διευθυντής

Σεραφείμ Κουτσός
Αναλυτής

Ο αριθμός των ταξιδιωτών που προσήλθε οδικώς στην χώρα μας ανήλθε το 2018 σε 8,8 εκ., που αντιστοιχεί στο 29% από τα 30,3 εκατ. εισερχόμενους ταξιδιώτες συνολικά (πλην κρουαζιέρας). Ένα χαρακτηριστικό των τουριστών αυτών είναι η δυνατότητα που έχουν να αλλάξουν ή να επιλέξουν προορισμό την ‘τελευταία στιγμή’ χωρίς να τους απασχολούν ακυρωτικά κόστη όπως με τα αεροπορικά εισιτήρια. Ως εκ τούτου το οικονομικό κλίμα που επικρατεί στις αντίστοιχες αγορές είναι καθοριστικό για τις επιλογές διακοπών που θα κάνουν οι κάτοικοί τους.

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στις μακρο-οικονομικές εξελίξεις των κυριότερων αγορών με οδική πρόσβαση στην Ελλάδα, καταγράφοντας τα βασικά μακρο-οικονομικά δεδομένα που επηρεάζουν την ταξιδιωτική συμπεριφορά: ΑΕΠ, συναλλαγματικές ισοτιμίες, Δείκτης Οικονομικού Κλίματος, Δείκτης Ανεργίας. Η καταγραφή γίνεται για τις 6 μεγαλύτερες αγορές τουριστών που έρχονται οδικώς. Αντιπροσωπεύουν περισσότερο από 90% των οδικών αφίξεων στην Ελλάδα και συνεισέφεραν το 11,4% των εισπράξεων του εισερχόμενου τουρισμού της Ελλάδας για το 2018. Οι αγορές αυτές είναι Βαλκανικές: Σερβία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Τουρκία, Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία. Παράλληλα, για κάθε χώρα, δίνονται στοιχεία για τον εξερχόμενο τουρισμό από την χώρα αυτή και την συγκριτική θέση της Ελλάδας μεταξύ των διαφόρων προορισμών, αλλά και για την σημασία της χώρας στον εισερχόμενο τουρισμό της Ελλάδας και τους κυριότερους προορισμούς που επισκέπτονται από την κάθε χώρα.

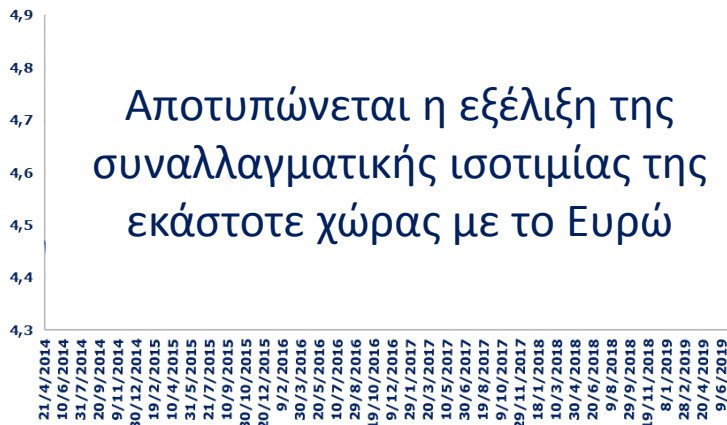
Για κάθε αγορά, τα στοιχεία αποτυπώνονται σε μια σελίδα ώστε ο αναγνώστης να αποκτήσει μια εποπτική εικόνα για την αγορά αυτή. Στην επόμενη σελίδα παρουσιάζεται ο τρόπος ανάγνωσής τους.

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα την Eurobank (Eurobank Economic Research) για την παροχή των μακρο-οικονομικών στοιχείων των αγορών που παρουσιάζονται.

Σημαία

Τα βασικά χαρακτηριστικά της οικονομίας της υπό εξέταση χώρας, με πιθανή επίπτωση στην προοπτική της ζήτησης κατά την θερινή σεζόν 2019. Εξετάζονται οι εξελίξεις στο ΑΕΠ, την συναλλαγματική ισοτιμία, το οικονομικό κλίμα και τον δείκτη ανεργίας.

EUR/RON

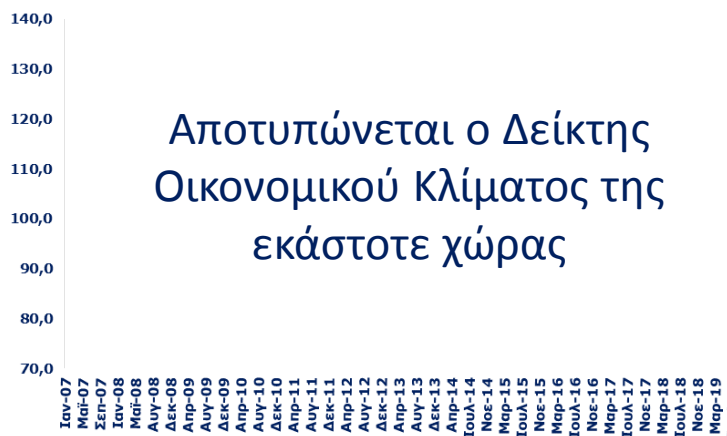
Πηγή: Eurobank Economic Research

Εκτιμήσεις Μεταβολής ΑΕΠ

Πηγή: Eurobank Economic Research

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Πηγή: Eurobank Economic Research

Εξέλιξη του Δείκτη Ανεργίας

Πηγή: Eurobank Economic Research

Εξερχόμενος τουρισμός: ο συνολικός αριθμός των εξερχόμενων ταξιδίων σε εκατ. βάσει των τελευταίων διαθέσιμων στοιχείων του UNWTO (2017).

Top-5 προορισμοί: οι 5 δημοφιλέστεροι προορισμοί κατά φθίνουσα σειρά

Η **θέση της Ελλάδας** στην εκάστοτε αγορά

Top-5 προορισμοί στην Μεσόγειο: οι δημοφιλέστεροι προορισμοί στην Μεσόγειο κατά φθίνουσα σειρά

Εισερχόμενος Τουρισμός στην Ελλάδα βάσει στοιχείων της ΤτΕ, 2018:

Αφίξεις σε χιλ.: ο συνολικός αριθμός αφίξεων
Διαν/σεις σε χιλ.: ο συνολικός αριθμός διανυκτερεύσεων

Εισπράξεις σε εκατ. €: ο συνολικός αριθμός εισπράξεων

Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη σε €

Ημερήσια Δαπάνη σε €

Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ημέρες

Top-3 προορισμοί στην Ελλάδα

Περίληψη και Συμπεράσματα - 1

Οι οικονομικές εξελίξεις σε Σερβία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Αλβανία και Βόρεια Μακεδονία εμφανίζουν θετική εικόνα τα τελευταία χρόνια:

- ο δείκτης ανεργίας βαίνει μειούμενος από το 2012 ή είναι σε πολύ χαμηλά επίπεδα (~5%)
- τα νομίσματα της Σερβίας και της Αλβανίας έχουν ανατιμηθεί έναντι του Ευρώ, κάτι που μπορεί να επηρεάσει θετικά την ζήτηση για διακοπές, της Βόρειας Μακεδονίας και της Ρουμανίας παραμένουν στα ίδια επίπεδα με πέρυσι ενώ η Βουλγαρία έχει κλειδωμένη ισοτιμία με το Ευρώ.
- Επίσης, ο αναμενόμενος ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ για το 2019 κινείται μεταξύ 3% και 4% σε όλες τις χώρες.

Παρ' όλ' αυτά, ο δείκτης οικονομικού κλίματος, αν και είναι σταθερά σε υψηλά επίπεδα (πάνω από 100), τους τελευταίους μήνες ακολουθεί τις διεθνείς τάσεις και έχει πτωτική τάση στην Σερβία, την Βουλγαρία και την Βόρεια Μακεδονία ενώ έχει σταθεροποιηθεί στην Ρουμανία.

Αντίθετα, αρνητική είναι η εικόνα για την οικονομία της Τουρκίας που παρουσιάζει επιδείνωση όλων των προαναφερθέντων δεικτών (υποτίμηση της τουρκικής Λίρας, σταδιακή αύξηση της ανεργίας, σημαντική επιδείνωση του οικονομικού κλίματος, αναμενόμενη πτώση του ΑΕΠ για το 2019).

Περίληψη και Συμπεράσματα - 2

Σύμφωνα με τα στοιχεία του πρώτου εξαμήνου, οι οδικές αφίξεις στην χώρα παρουσιάζουν μείωση όλους τους μήνες και η συνολική μείωση ανέρχεται σε - 536 χιλ. ή -12% περίπου σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο του 2018. Η εικόνα όμως δεν είναι ενιαία, αφού διαφορετική εικόνα παρουσιάζουν οι διελεύσεις αλλοδαπών επισκεπτών ανάλογα με την χώρα που συνορεύουν οι διάφοροι μεθοριακοί σταθμοί:

- Αλβανία: από τον Μάιο έχει επανέλθει σε θετικούς ρυθμούς,
- Βουλγαρία: σταθερά αρνητική διψήφια μεταβολή από την αρχή του έτους,
- Βόρεια Μακεδονία: θετικά Απρίλιο και Ιούνιο, αρνητικά τους υπόλοιπους μήνες,
- Τουρκία: έντονα αρνητικό ξεκίνημα για Ιανουάριο και Φεβρουάριο, αλλά από τον Μάρτιο έχει επανέλθει σε θετικούς ρυθμούς.

Αναφορικά με την θέση της Ελλάδας στον εξερχόμενο τουρισμό των εξεταζόμενων αγορών το 2017, παρατηρούμε ότι σε όλες βρίσκεται στην 1^η θέση των κυριότερων τουριστικών προορισμών, με εξαίρεση την αγορά της Ρουμανίας όπου έχει την 2^η θέση μετά την Ουγγαρία, διατηρώντας τις θέσεις που είχε και το 2016. Η εικόνα είναι παρόμοια όσον αφορά στους Μεσογειακούς προορισμούς*, με την Ελλάδα να βρίσκεται σε όλες τις αγορές στην 1^η θέση των κυριότερων προορισμών.

* Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Τουρκία, Κροατία, Αίγυπτος, Τυνησία, Αλβανία, Μαρόκο, Μάλτα, Κύπρος,

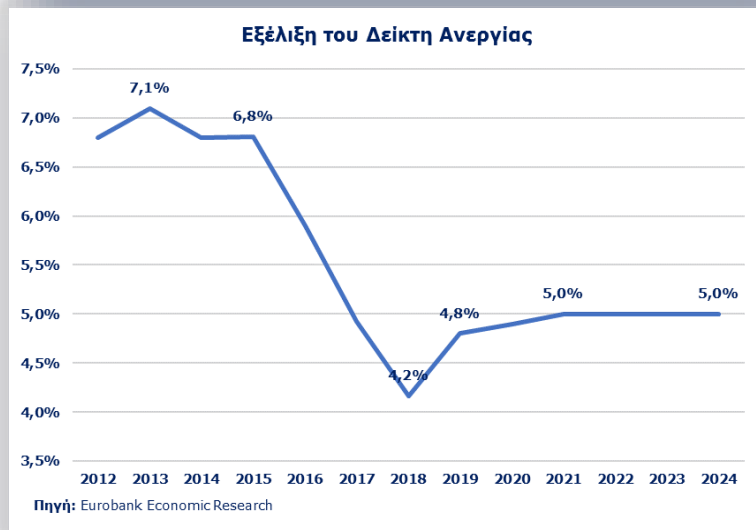
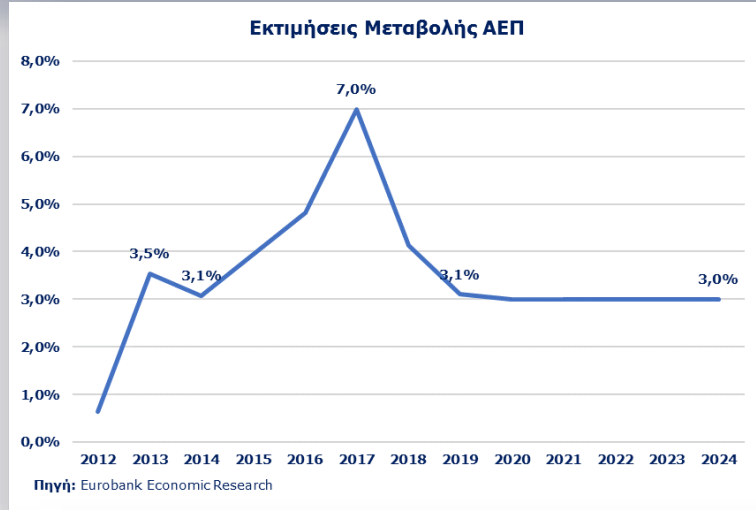
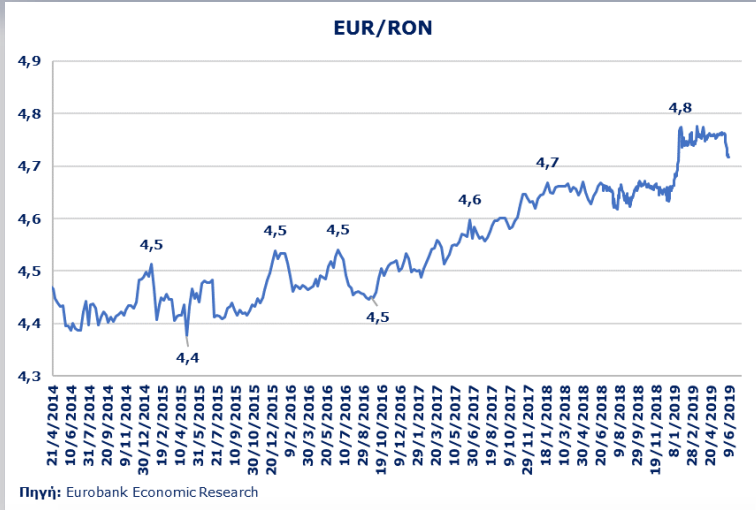
Αγορές που εξετάζονται*

Ρουμανία	7
Σερβία	8
Βουλγαρία	9
Τουρκία	10
Αλβανία	11
Βόρεια Μακεδονία	12

* κατά φθίνουσα σειρά συνολικής δαπάνης στην Ελλάδα

Η αναβολή εφαρμογής πιο περιοριστικών δημοσιονομικών και νομισματικών πολιτικών ωθεί την οικονομία σε μια πορεία επιβράδυνσης (υποτίμηση του Λέου έναντι του Ευρώ, επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ και πρόβλεψη για αύξηση του δείκτη ανεργίας) που όμως είναι λιγότερο απότομη από τις αρχικές εκτιμήσεις και, εφ' όσον οι προβλέψεις επιβεβαιωθούν, ο ρυθμός ανάπτυξης θα παραμείνει στα επίπεδα του 3% ενώ η ανεργία θα παραμείνει στα επίπεδα του 5%. Ο Δείκτης Οικονομικού κλίματος παραμένει σταθερός.

Εξερχόμενος τουρισμός από Ρουμανία: 20 εκατ.

Τορ-5 προορισμοί: Ουγγαρία, Ελλάδα, Ιταλία, Ην. Βασίλειο, Ουκρανία

Η Ελλάδα είναι στην 2^η θέση

Τορ-5 προορισμοί στην Μεσόγειο: Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Τουρκία, Κροατία

Πηγή: UNWTO 2017

Εισερχόμενος στην Ελλάδα, ΤτΕ 2018:

Αφίξεις: 1.389 χιλ. (5%)

Διαν/σεις: 8.506 χιλ. (4%)

Εισπράξεις: € 450 εκατ. (3%)

ΜΚΔ: € 324

Ημ. Δαπ.: € 53

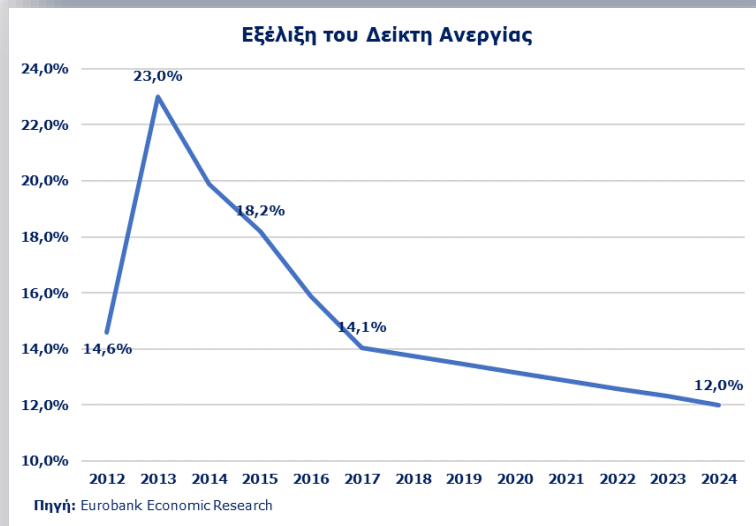
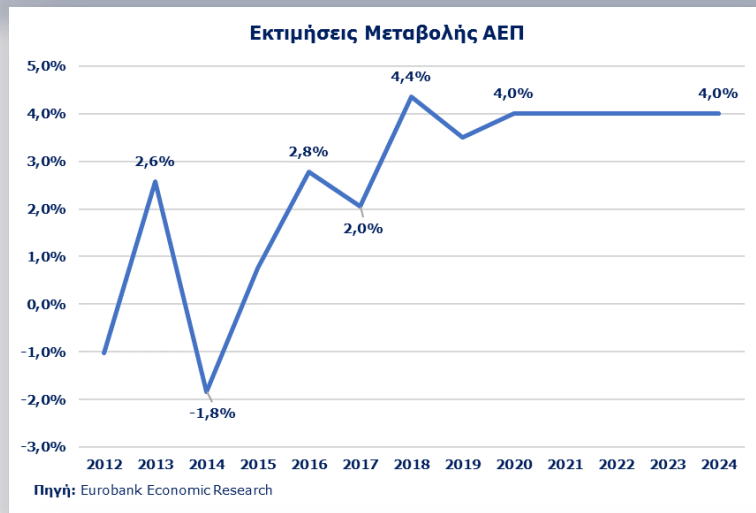
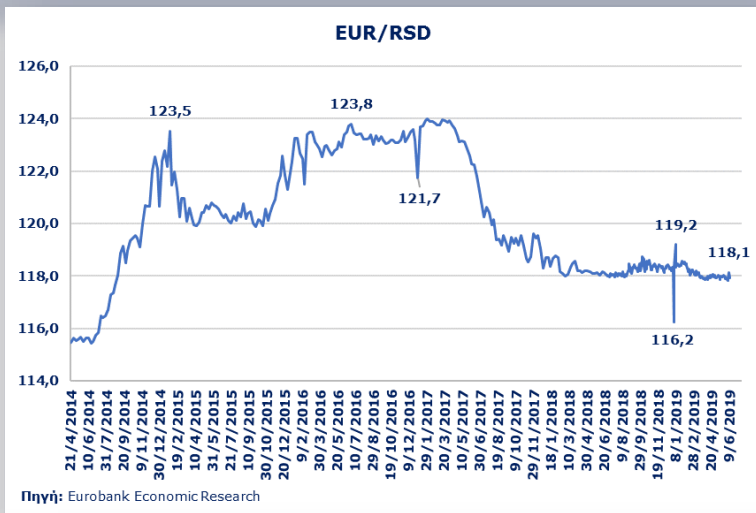
Μέση Διάρκεια Παραμονής: 6,1

Τορ-3 προορισμοί στην Ελλάδα:

Κεντρική Μακεδονία, Αν. Μακεδονία & Θράκη, Δυτική Μακεδονία

Η οικονομία της **Σερβίας**, συνεχίζει την πορεία ανάκαμψής της, με υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, μείωση της ανεργίας, και ενίσχυση του νομίσματός της, κεφαλαιοποιώντας την βελτίωση των μακροοικονομικών συνθηκών που σημείωσε στα πλαίσια του προγράμματος προληπτικής γραμμής που είχε με το ΔΝΤ καθώς και της προσέλκυσης σημαντικών άμεσων ξένων επενδύσεων. Παρ' όλ' αυτά, ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος τους τελευταίους μήνες είναι πτωτικός, μετά από μια πενταετή πορεία βελτίωσης, αν και με διακυμάνσεις.

Εξερχόμενος τουρισμός από Σερβία: Μ.Δ.

Τορ-5 προορισμοί: Ελλάδα, Μαυροβούνιο, Ιταλία, Τουρκία, Κροατία
 Η Ελλάδα είναι στην 1^η θέση

Τορ-5 προορισμοί στην Μεσόγειο: Ελλάδα, Ιταλία, Τουρκία, Κροατία, Κύπρος

Πηγή: UNWTO 2017

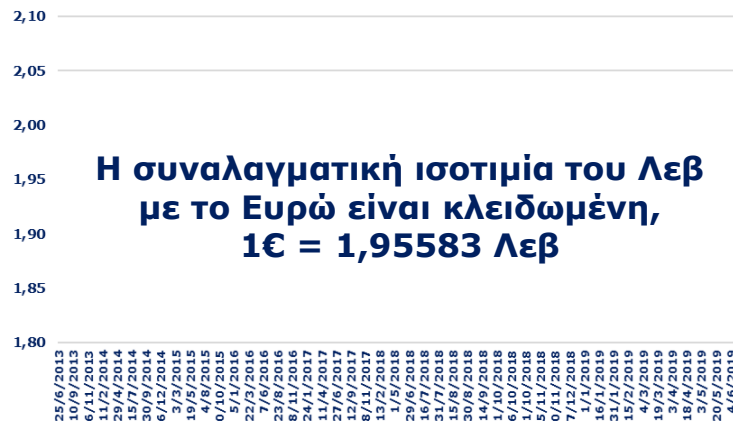
Εισερχόμενος στην Ελλάδα, ΤτΕ 2018:

Αφίξεις: 922 χιλ. (3%)
 Διαν/σεις: 7.387 χιλ. (3%)
 Εισπράξεις: € 317 εκατ. (2%)
 ΜΚΔ: € 344 Ημ. Δαπ.: € 43
 Μέση Διάρκεια Παραμονής: 8,0
 Τορ προορισμός στην Ελλάδα: Κεντρική Μακεδονία

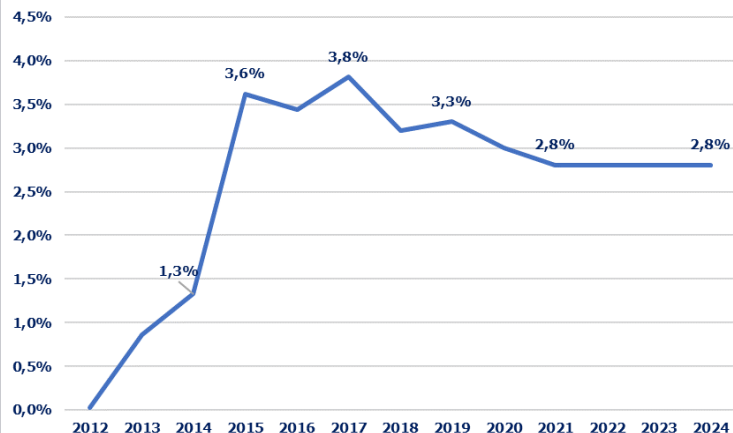
Θετικές προοπτικές για την **βουλγαρική οικονομία**, λόγω ισχυρής εσωτερικής ζήτησης (με κλειδωμένη την συναλλαγματική ισοτιμία του Λεβ με το Ευρώ) που επιτρέπει στην οικονομία να αντιμετωπίζει με αισιοδοξία το αντίξοο παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον. Επίσης, υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης για την βουλγαρική οικονομία προβλέπονται μετά το 2018 ενώ και το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω. Αντίθετα ο δείκτης Οικονομικού Κλίματος τον τελευταίο χρόνο εμφανίζει πτωτικές τάσεις.

EUR/BGN

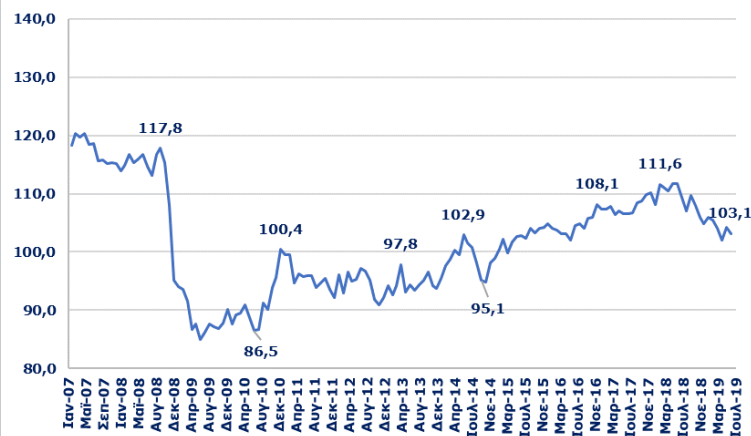
Πηγή: Eurobank Economic Research

Εκτιμήσεις Μεταβολής ΑΕΠ

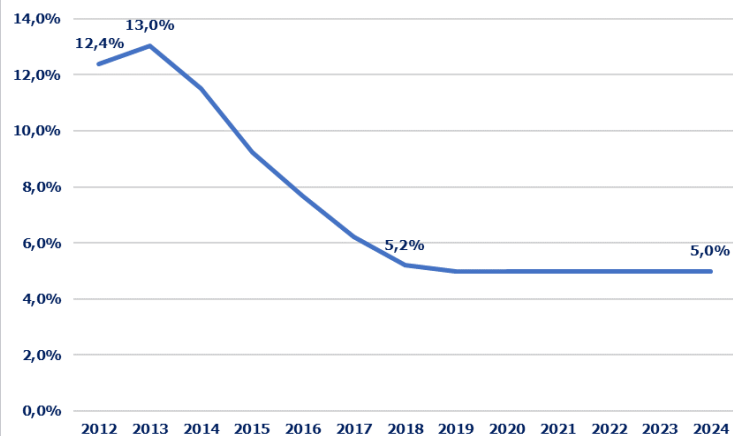
Πηγή: Eurobank Economic Research

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Πηγή: Eurobank Economic Research

Εξέλιξη του Δείκτη Ανεργίας

Πηγή: Eurobank Economic Research

Εξερχόμενος τουρισμός από Βουλγαρία: 6 εκατ.

Τορ-5 προορισμοί: Ελλάδα, Τουρκία, Ιταλία, Ουγγαρία, Ην. Βασίλειο

Η Ελλάδα είναι στην 1^η θέση

Τορ-5 προορισμοί στην Μεσόγειο: Ελλάδα, Τουρκία, Ιταλία, Ισπανία, Κροατία

Πηγή: UNWTO 2017

Εισερχόμενος στην Ελλάδα, ΤτΕ 2018:

Αφίξεις: 3.135 χιλ. (10%)

Διαν/σεις: 8.282 χιλ. (4%)

Εισπράξεις: € 316 εκατ. (2%)

ΜΚΔ: € 101 Ημ. Δαπ.: € 38

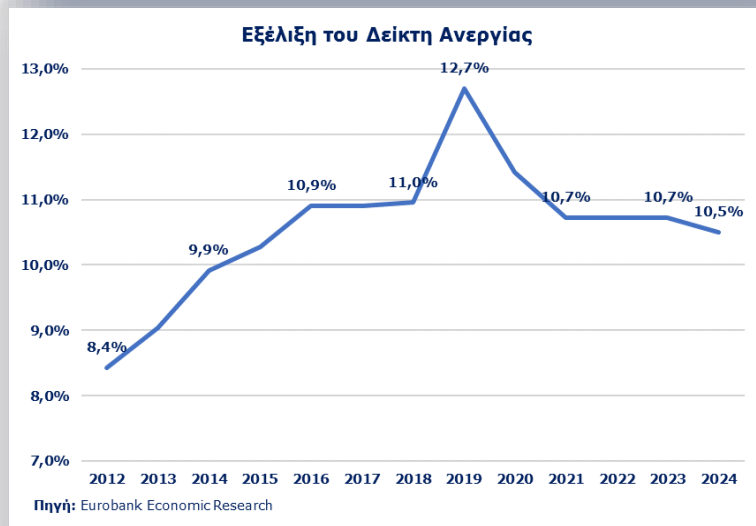
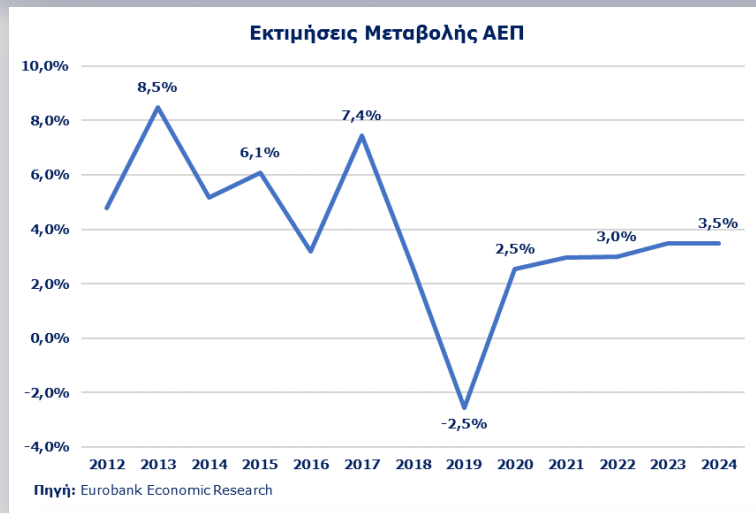
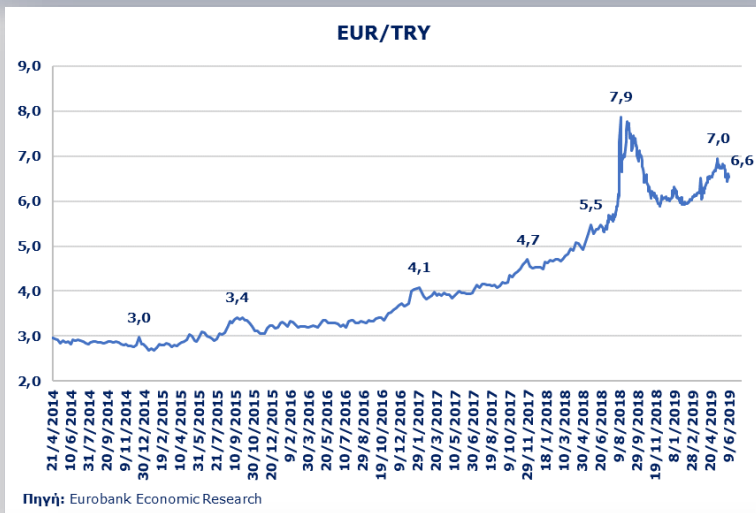
Μέση Διάρκεια Παραμονής: 2,6

Τορ-3 προορισμοί στην Ελλάδα:

Κεντρική Μακεδονία, Αν. Μακεδονία & Θράκη και Δυτική Μακεδονία

Αρνητικές οι προοπτικές της **τουρκικής οικονομίας**, η οποία είναι αντιμέτωπη με σημαντικές προκλήσεις προσπαθώντας να εξέλθει από την ύφεση που της κληρονόμησε η τεταμένη κατάσταση των προηγούμενων χρόνων. Ειδικότερα, η Τουρκική Λίρα έχει υποτιμηθεί σημαντικά έναντι του Ευρώ, η αύξηση του ΑΕΠ έχει επιβραδυνθεί (το 2019 αναμένεται ύφεση), ο δείκτης οικονομικού κλίματος έχει επιδεινωθεί ενώ και ο δείκτης ανεργίας σημείωσε το 2018 οριακή αύξηση και αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω το 2019 πριν αρχίσει ξανά να υποχωρεί.

Εξερχόμενος τουρισμός από Τουρκία: 9 εκατ.

Τορ-5 προορισμοί: Ελλάδα, Σαουδική Αραβία, Ιράν, Γεωργία, Γερμανία
 Η Ελλάδα είναι στην 1^η θέση

Τορ-5 προορισμοί στην Μεσόγειο: Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Αλβανία, Μαρόκο

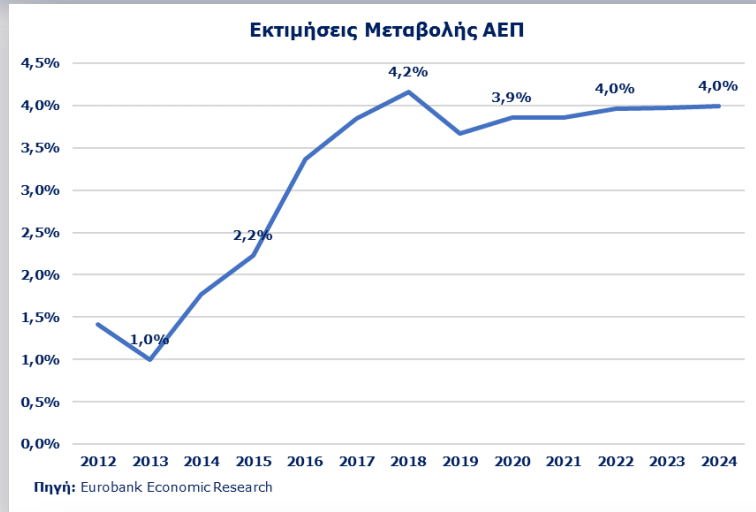
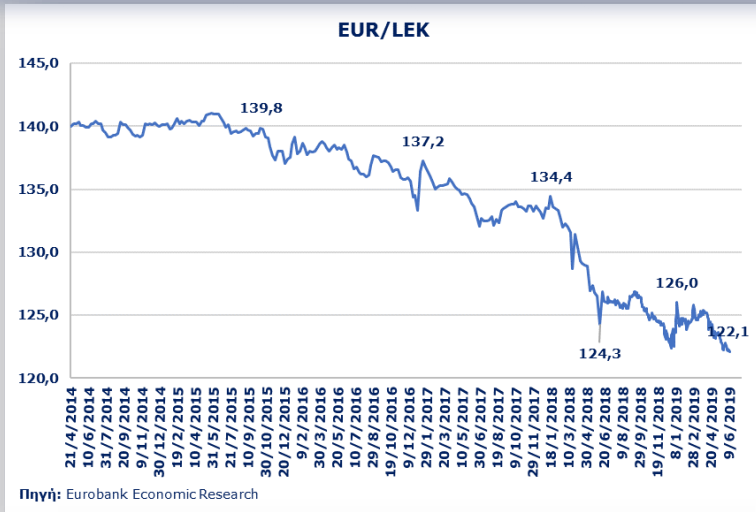
Πηγή: UNWTO 2017

Εισερχόμενος στην Ελλάδα, ΤτΕ 2018:

Αφίξεις: 930 χιλ. (3%)
 Διαν/σεις: 3.124 χιλ. (1%)
 Εισπράξεις: € 304 εκατ. (2%)
 ΜΚΔ: € 327 Ημ. Δαπ.: € 97
 Μέση Διάρκεια Παραμονής: 3,4
 Τορ-3 προορισμοί στην Ελλάδα:
 Αν. Μακεδονία και Θράκη, Αττική, Βόρειο Αιγαίο,

Θετικές προοπτικές για την **αλβανική οικονομία**, παρά τους αυξημένους κινδύνους του εξωτερικού περιβάλλοντος και της πολιτικής αβεβαιότητας, καθοδηγούμενες από την ισχυρή εσωτερική ζήτηση η οποία τροφοδοτείται από τις ευνοϊκές χρηματοπιστωτικές συνθήκες, την βελτίωση της αγοράς εργασίας και την ανάκαμψη της κατασκευαστικής δραστηριότητας.

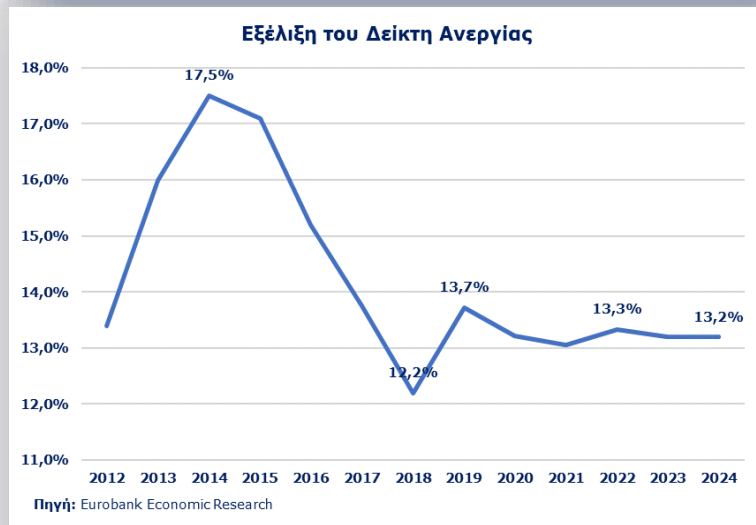
Εξερχόμενος τουρισμός από Αλβανία: 5 εκατ.

Τορ-5 προορισμοί: Ελλάδα, Ιταλία, Τουρκία, Μαυροβούνιο, Β. Μακεδονία

Η Ελλάδα είναι στην 1^η θέση

Τορ-4 προορισμοί στην Μεσόγειο: Ελλάδα, Ιταλία, Τουρκία, Μαρόκο

Πηγή: UNWTO 2017

Εισερχόμενος στην Ελλάδα, ΤΤΕ 2018:

Αφίξεις: 987 χιλ. (3%)

Διαν/σεις: 3.430 χιλ. (2%)

Εισπράξεις: € 236 εκατ. (2%)

ΜΚΔ: € 240

Ημ. Δαπ.: € 69

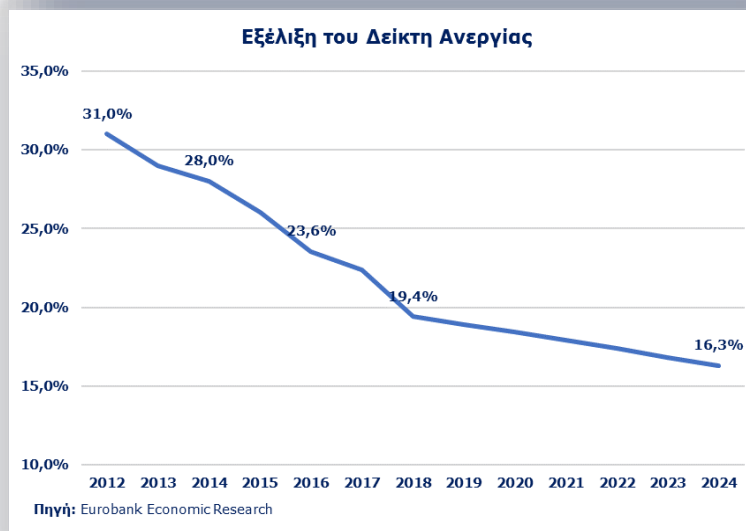
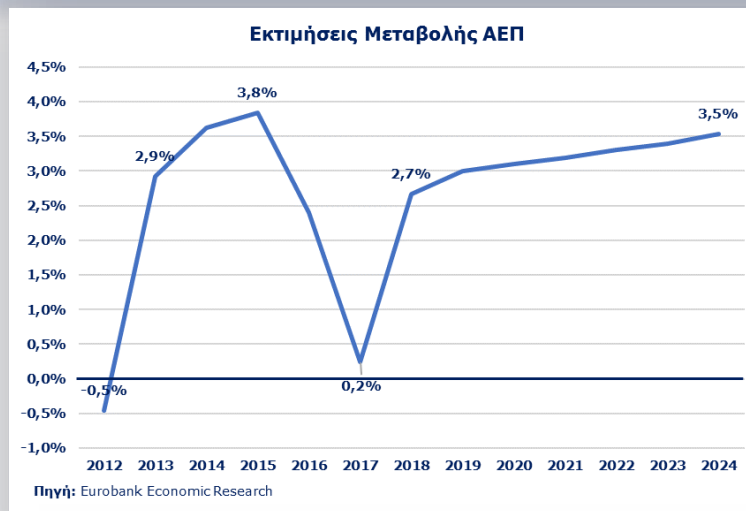
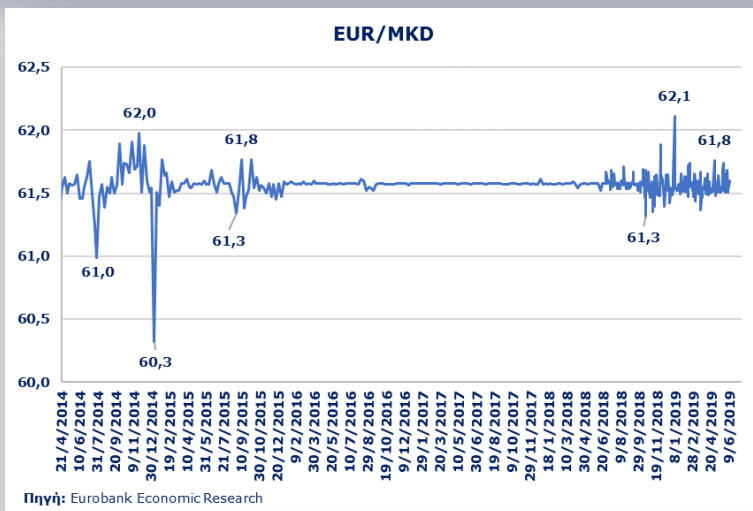
Μέση Διάρκεια Παραμονής: 3,5

Τορ-3 προορισμοί στην Ελλάδα:

Ήπειρος, Δυτική Ελλάδα, Δυτική Μακεδονία

Θετικές οι προοπτικές για την **οικονομία της Βόρειας Μακεδονίας**, όπου μετά την ιστορική συμφωνία με την Ελλάδα ανοίγει ο δρόμος για την ένταξή της σε διεθνείς οργανισμούς ενώ παράλληλα η μείωση της πολιτικής αβεβαιότητας δημιουργεί προσδοκίες περαιτέρω επιτάχυνσης για την οικονομία της. Παρ' ολ' αυτά υπάρχουν ενδείξεις ότι αντιστρέφεται η ανοδική πορεία του Δείκτη Οικονομικού Κλίματος.

Εξερχόμενος τουρισμός από Βόρεια Μακεδονία: Μ.Δ.

Τορ-5 προορισμοί: Ελλάδα, Αλβανία, Τουρκία, Βουλγαρία, Σερβία

Η Ελλάδα είναι στην 1^η θέση

Τορ-5 προορισμοί στην Μεσόγειο: Ελλάδα, Αλβανία, Τουρκία, Κροατία, Μαρόκο

Πηγή: UNWTO 2017

Εισερχόμενος στην Ελλάδα, ΤΤΕ 2018:

Αφίξεις: 1.187 χιλ. (4%)

Διαν/σεις: 3.235 χιλ. (1%)

Εισπράξεις: € 155 εκατ. (1%)

ΜΚΔ: € 131 Ημ. Δαπ.: € 48

Μέση Διάρκεια Παραμονής: 2,7

Τορ προορισμός στην Ελλάδα:

Κεντρική Μακεδονία

Πηγές

- Eurobank Economic Research
- UNWTO, 2017 data.
- Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδας, 2018.

INSETE

Η παρούσα μελέτη υλοποιήθηκε από το INSETE στο πλαίσιο της Πράξης: «Ενίσχυση της θεσμικής και επιχειρησιακής ικανότητας του ΣΕΤΕ» με κωδικό MIS 5000993, η οποία εντάσσεται στο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση ΕΣΠΑ 2014-2020”** και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
**Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

www.insete.gr

intelligence@insete.gr

210-3244368